

Delavecizhajavsak drug petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 32.—, za pol leta K 16.—, za četrta leta K 8.—. Posamezna številka 80 vin. naročnina v inozemstvo sorazmerno več. Pošiljkatve na uradništvo in upravnništvo Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6. II. nadst. Telefon št. 225.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inzerati se zaračunavajo, milimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po eno Krono, pri trikratni po 95 vinarja, pri šestkratni po 90 vin., pri celoletnih objavah po 85 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane mmvrstica K 1.— Reklam. so poštnine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Kdo dela draginjo?

Pod gornjim naslovom izvaia »Volksstimme« sledeče: Tisoč in tisoč takih vprašani nastaja vsled vedno naraščajoče draginje v naši državi, in vsak se vpraša, kako da pri nas kljub dobri žetvi, preobilo živine itd. — tej draginji ni mogoče kljubovati.

Vlada izdaja naredbe proti draginji. Z naredbo št. 253 postavlja sodnije v vseh občinah in priporoča samopomoč. z organizacijo konsumentov.

In če se to naredbo in visoke globe, ki jih specielno odredba št. 253 predvideva, prečita, že mislijo široke ljudske plasti, da bo vendar draginja odnehala. Kdor tako misli, se pač vara.

Vse te naredbe proti draginji so lahko miselnemu ljudstvu samo pesek v oči. Te naredbe so same iluzije, dokler sedanja vlada sama ne vpostavi samopomoči, ki jo sedaj priporoča ljudstvu, ali z drugimi besedami: Sedanja vlada je s svojo gospodarsko nezmožnostjo, draginjo, kakor tudi padec valute dovedla, je potem takem tudi dolžna s samopomočjo in s strogimi naredbami draginji nasprotovati in s tem ljudstvo in državo pred gospodarskim propadom obvarovati. Dokler pa bo vlada s svojimi naredbami le malega trgovca in branjevca zasledovala, velike veržnike, banke in druge državotvorce pa pri svojih zločinih podpirala, tako dolgo bo ljudstvo tem hilenam izročeno.

Gospodarsko nezmožna vlada je današnja draginjo in padec valute sama zakrivila, ker je od prevrata z diletantizmom — nad katerim se cela Evropa zgraja — onemogočila trgovino in jo izročila v roke veleveržnikom in špekulantom.

Ne samo to, celo visoki vladni možje so si s pomočjo bank, v katerih so zastopani, na oderuštvo udeležili in tako oropali ubogo ljudstvo.

Ali res ni mogoče draginjo in padec valute preprečiti? Če smo vse neumne naredbe za politično uničenje posameznih strank, kakor n. pr. proti komunistom z opičjo natančnostjo od drugih držav posneli, zakaj bi tudi gospodarske naredbe in odredbe drugih držav, ki so dobre, ne posnemali?

Lep zgled nam daje n. pr. Čehoslovaška republika, ta velikanska zalagateljica sladkorja Evrope. Ta republika je vzela vso sladkorno trgovino v svoje roke. Po kritju nje lastne potrebe (sladkor se v Čehoslovaški republiki prodaja ljudstvu po 8 K) razpošilja čehoslovaška sladkorna centrala sladkor z določenim dobičkom v druge države in zahteva od vsakega kupca plačilo za sladkor v čehoslovaških kronah, s tem dviga: 1. svojo lastno valuto, ki si jo mora kupec nabaviti, 2. Oskrbuje svoje ljudstvo s sladkorjem po nizki ceni in 3. si je napravila v preteklem letu čistega dobička štiri in pol milijarde, ki so prišle v prid državni blaginji — namesto v privatne žepe veržnikov.

Naš državni proračun pa izkazuje po objavi štiri in pol milijarde deficita!

Kako nam je mogoče pobijati draginjo?

To nam najbolje pove predlog, ki ga je stavil mestni svetnik s. Slanovec občinskemu odboru v Mariboru in ki je bil tudi enoglasno sprejet:

1. Izvoz živil vseh vrst naj se privatnim trgovcem in bankam prepove. Osobito naj se prepove izvoz vseh vrst žita,

moke, mesa, živo in klavno živino, masti, slanine in mesnih izdelkov.

2. Vlada naj upostavi lastno izvozno centralo, ki bi bila edina upravičena navedene predmetne izvažati, in sicer po kritju potrebe v lastni državi.

3. Samo na ta način je mogoče od pomoči vedno spreminjajoči draginji in padcu valute; ljudstvu lastne države je pa možno s tem energičnim korakom, — ki onemogočuje nakupičenje in preplačevanje blaga — preskrbeti najpotrebnejših življenskih potrebščin po primerni ceni.

Ta predlog, ki je bil vladi predložen, govori zase, vlada naj pa dokaže, da se v resnici bori proti draginji, v drugem slučaju bo pa morala sama nositi to veliko odgovornost napram ljudstvu. Dosedanja gospodarska finančna politika vlade je napačna. Da se gospodarskega in finančnega propada država obvaruje, je za podvzeti samo energičen korak, samopomoči. Za kar je tudi najskrajnejši čas!

Možje na krov — nevarnost preti!

Pred vsakim viharjem skliče kapitan svoje mornarje k sebi na krov. Raztolmači jim položaj in jih razpostavi na nevarna mesta. Ko zadivja orkan, je že vse pripravljeno. Brez govoričenja, poslušajo le kratke signalne žvižge sprejmejo pomorščaki boji z razdivljanim elementom. Zanje sta le dve možnosti, premagati vihar, ojeti ladio in sebe ali — umreti.

V takem položaju se nahaja danes jugoslovansko delavstvo. Vse, kar si je v tridesetletni dobi priborilo, skušajo zastopniki meščanstva s par uredbami ukiniti.

LISTEK.

Mali in veliki svet.

Astronomija je zanimiva veda, toda med prostim ljudstvom najmanj poznana.

Če bi bila bolj, bi ignoranca izgubljala tla pod nogami. In marsikaj bi bilo drugače. Nevednost med ljudstvom ne bo trajala večno. Veliko se je ljudstvo že naučilo na svoji poti iz barbarizma v civilizacijo in veliko več se še mora naučiti, predno doseže civilizacijo.

Na zboru zvezdoslovcev American Astronomy Association so se predložili novi dokazi o obsegu vsemirja. Nekateri so zanimivi.

Svetloba potuje 186.000 milj. kar je dalj kot sedemkrat okoli zemlje, na sekundo. Sedaj si predstavljajte obseg vsemirja, kolikor ga je odkritega do sedaj. Svetloba torej potuje 186 tisoč milj na sekundo in bi jo vzelo en milijon let, da bi

prepotovala od enega konca vsemirja do drugega. Malo premislite! Skušajte si predočiti obsežnost. In potem čitajte dalje.

V tem vsemirju so tako velike zvezde, da jih vzame stotisoč let, predno se enkrat zaobrnejo naokrog. Če bi padla naša zemlja na eno teh zvezd, bi bila njena velikost v primeri z eno teh ogromnih zvezd, kakor snežinka, ki pade na našo zemljo.

Fotografije vsemirja, vzete v observatorijih, in predložene imenovanemu zboru astronomov, dokazujejo, da je med našo zemljo in najdaljšo točko v vsemirju, ki jo je mogoče doseči s sedanjimi zvezdoznanskimi pripomočki, prostor, podoben temnim oblakom. Nobena luč jih ne more predreti. Nekateri astronomi domnevajo, da so to ogromne skupine zvezd, podobne Rimski cesti.

Človeku je še mnogo skritega, toda zelo veliko odkritega. Le, da je ljudi, ki poznajo to, kar je že odkritega, malo.

Človek je majhno bitje. Ali to mu ni všeč; on hoče biti — še manjši.

Priroda ga je postavila na zemljo. To je prašek v neskončni brezmejnosti. V sami Rimski cesti je okrog osemnajst milijonov nepremičnic. Vsaka taka nepremičnica je solnce in misliti je, da ima vsako okrog sebe planete, kakor naše. Videti jih ne moremo, ker nimajo svoje svetlobe; s pomočjo fotografske plošče, ki je veliko občutljivejša od našega očesa, so pa eksistenco nekaterih že dognali.

Naša Rimski cesta je le en svetovni sistem; takih megel je nešteto, ki jih vidimo z našimi daljnogledi, neskončno več pa nam nevidnih. Za ogromno število svetov nimamo ne izraza ne pojma.

Povsod so pogoji za življenje, in kjer so pogoji tam je tudi res življenje. To lahko opazujemo na zemlji. Kaplja vode je svet za infuzije; v teminah oceanskih globčin, v zraku, v blatu, v kraških jamah, na snežnikih in na severnem ledu se naj-

Koliko truda in žrtev so si prizadajale delavske organizacije, da pribore delavstvu za slučaj bolezni ali nezgode varstvo.

Še pred dobrimi dvajsetimi leti so metali podjetniki delavce, če so oboleli, kot izžeto citriono na cesto. Kaj je bilo podjetniku mar, če mu je ta delavec garal in ustvarjal kapital takrat, ko je bil še zdrav. In ko si je ravno radi prevelikega garanja, in premajhne plače, s katero se ni mogel zadostno prehraniti, skvaril svoje zdravje — ga je podjetnik bolnega odslovil z besedami: Jaz plačam le delo in ne bolezni.

Kdo se ne spominja silnega napora organiziranega delavstva, shodov, manifestacij in štrajkov, za bolniško zavarovanje.

Skupnemu nastopu delavstva se je končno posrečilo pridobiti v obliki bolniške blagajne tako institucijo.

Od začetka je bil ta zavod zelo enostaven, skoro vsaka tovarna je imela svojo bolniško blagajno, v kateri so komandirali podjetniki, pač tako kakor je bilo zanje boljše. Sčasoma je pa delavstvo spoznalo, da taki majhni zavodiči, komandirani od podjetnikov, ne nudijo delavcem nikakršnega varstva, ker prvič podjetniki nimajo interesa na dobrem zavodu in drugič majhen zavod ne zbere dovolj sredstev za podporo.

Delavci so spoznali da ze treba:

1. Iztrgati bolniške blagajne iz rok delodajalcev, ki na njih nimajo interesa in jih izročiti v roke zavarovancem, to je delavcem.

2. Spoznali so, da je treba majhne zavode, ki niso mogli ne živeti ne umreti, spojit v en velik zavod, kateri bo mogel velikopotezno priskočiti obolelemu zavarovancu na pomoč.

Naša bolniška blagajna je to misijo dobro izpolnila. Iz majhnih drobcev je sestavila velik zavod z milijonskim kapitalom, kateri bo z vso resnostjo lahko vršil svojo humanitarno dolžnost. Kdor se podobneje zanima za krasne načrte, katere hoče zavod izvesti na korist svojih zavarovancev, naj čita referat blagajničnega šef-zdravnika dr. Bleiweisa, ki je izšel pred kratkim v podlistku »Napreja«. Opozoriti hočemo le na eno dejstvo.

Prejšnje majhne blagajnice so dajale svojim članom komaj toliko podpore, da je bilo vredno tega imena, in še to le za

kratko dobo. Ko je delavec po večtedenski bolezni podpore najbolj potreboval, ker je izčrpal že tudi prihranke, mu je pa blagajna ukinila svojo podporo. Sedaj je to drugače.

Če vidi blagajna, da gre za resno bolezen, se ne straši niti stroškov poslati delavca v zdravilišče.

Navajam le en slučaj kot posebno drastičen. V kamniški tovarni železnin je bil zaposlen kovinar sodr. V., ki je nenadoma zbolel. Poznam ga že dalje časa, zato sem se čudil, kako je bilo mogoče tako na hitro zboleti. Shušal je tako, da ga skoraj ni bilo več poznati, tožil mi je, da ga boli v prsih, da nima teka itd. Ker sem se bal, da bo to jetika, sem mu svetoval, da naj gre nemudoma k zdravniku. Ta mu je nasvetoval nujen počitek in spremembo zraka. Seveda je to lažje reči kakor izvesti, kajti, kie pa naj dobi dečko denar, da bo počival in spremenil zrak. Spomnil sem se na bolniško blagajno in mu svetoval, naj prosi, da ga ta odpošlje v kako zdravilišče. Blagajna je njegov prošnji ugodila in danes po dveh mesecih, katera je prebil v zdravilišču Topolšica na Štajerskem, se vrača zdrav in otet gotove smrti na jetiki, k svojemu delu. Za svoje življenje se mora zahvaliti delavskim organizacijam, ki so izvele in izboljšale bolniško zavarovanje.

Vse to pa je v nevarnosti, da delavstvo izgubi.

O bolniškem zavarovanju je izšla nova naredba ministra za socialno politiko dr. Kukovca. V glavnem hoče uredba poslabšati bolniško zavarovanje s tem, da hoče uriniti v vodstvo blagajen polovico delodajalcev in, da hoče napraviti iz enega več zavodov. Namerava ustvariti za rudarje posebno, za železničarje posebno in za drugo delavstvo zopet posebno blagajno.

Torej mesto zvečavati, hoče zmanjšavati. Strokovna komisija je z akcijo že pričela. Zaenkrat odpošlje v Belgrad posebno deputacijo, ki mu bo razložila svoj ogorčen protest. Če ta ne bo pomagal, bo Strokovna komisija apelirala na delavstvo. Zaupniki pripravite vse! Ta bitka ne sme biti izgubljena, sicer bo delavstvo strašno oškodovano!

Minister Kukovec je pristaš demokratske stranke. Če to Uredbo izvede, velja naš boj tej stranki. Predno izgu-

bimo svoje v tridesetletnem boju pridobile zavarovanje, mora kapitulirati vse.

Tovariši na krov!

Skrivnosti.

V Sloveniji imamo poleg naših pravih delavskih strokovnih organizacij tudi črno in plavo strokovno organizacijo. Črna organizacija si je nadela ime »Jugoslovanska strokovna zveza«. »Novi čas« je nje glasilo, obenem pa izdajajo voditelji črne organizacije »Našo moč«, kateri pravijo delavci »Naša moč« in včasih »Naša slabost«. Voditelji črne strokovne organizacije so nedavno pri neki konferenci farbali na deželni vladi, da imajo 18.000 strokovno organiziranega delavstva v svoji Jugoslovanski strok. zvezi. Med klerikalnim delavstvom se pa skrivnostno šepeta, da še 5000 delavcev in delavk ne plačuje prispevkov. Ne vemo, če so te govorice resnične ali čenče, toda marsikaj zbuja v nas sum, da v klerikalni delavski šentflorjanski dolini ni vse tako, kakor bi to radi natvezili vladi.

Klerikalno časopisje je naznanilo, da bo občni zbor klerikalne »Jugoslov. strok. zveze« v nedeljo 24. sept. 1921. V »Naši moči« je Jugoslov. strok. zveza objavila nekaj številčk iz katerih se ne more dobiti tiste lasne slike o stanju organizacije, katere dobivajo člani iz letnih računskih zaključkov naših strokovnih organizacij. To da misliti. Neprijetne občutke vzbujajo med nami tudi govorice, katere širijo med klerikalnim delavstvom, da vlada v blagajnah klerikalne Jugoslov. strok. zveze strašna suša in da ta organizacija ne zdrži iz lastne moči niti dvatedenskega štrajka, najmanj še svoje strokovne skupine. Če je to res, potem se je moralo naravnost brezvestno gospodariti s krvavimi delavskimi žulji.

Govorice, katere beležimo, potrjuje tudi neka druga okolnost! Bahavo klerikalno časopisje, katero je včasih objavljalo kilometerske članke o občnih zbora Jugoslov. strok. zveze, o letošnjem septemberskem občnem zboru ni poročalo ničesar. To je zelo sumljivo. Krivdo na gospodarskem polju pripisujejo klerikalni delavci glavnemu tajniku Jugosl. strokov. zveze, kaplanu Konijancu, kateri namreč ni bil več izvoljen za glavnega tajnika in je bil izvoljen zato sijajno plačano mesto bodoči profesor študent Sušnik, kateremu

de življenje. Tudi na svetovih izven naše zemlje je.

Naš planet ni v vesoljnosti niti toliko kolikor majhna vas na zemlji.

Ampak človeku se zdi prevelika. Še to je moral razdeliti v države in države, v domovine in domovine, okrog njih je potegnil meje in mejice, in zaradi teh mej in mejic se bojuje, kolje, mori, uničuje!

Majhna je naša zemlja, ali kot noriščina je velika.

Ves neskončni svet je enake snovi; to nam dokazuje spektralna analiza, to nam pripovedujejo meteorji, ki padajo, posli tujih svetov, na zemljo. Nič neresničnega ne bi bilo, če bi človek dejal: Svet je moja domovina, prebivalci Marta in Venere, Širiovih in Veginih planetov so moji bratje, kakor zemljani!

Ali še zemlja sama mu je prevelika; en sam kotiček na tem prašku mu je »domovina«.

Smešen je človek in komičen je njegov patriotizem. Kakor da bi hotel na vake vekov ostati otrok, ki si ne upa izpusti materinega krila, v strahu, da se izgubi!

Tako majhna je ta zemlja — in neskončen je svet. In kdo še ni občutil njegovega neizrečnega čara, če se je v jasni noči zagledal v bleščeče zvezde, v katerih drhti toliko skrivnosti in toliko privlačnosti!

Povečal bi se človek sam, če bi povečal svojo domovino. Nič bi ga ne stalo, če bi porušil umetne plotove, ki so jih med dežele in narode postavili naši očci, ki so smatrali zemljo še za ves svet. In če bi se združilo človeštvo da se otrese vseh malenkosti in postane veliko v življenju in stremljenju. — —

Tu je naš sosed Mars, tam naša sosedna Venera. Tudi tam je življenje. Če bi bil človek večji, bi iztegnil svojo roko, da bi pozdravil svoje brate in sestre tam go-

ri in od njih izvedel, kakšna je njihova domovina in jim povedal kakšna je naša. Pustil bi svoje malenkostne prepire, rešil bi svoje krušno vprašanje, da ne bi bilo treba milijonom neprenehoma skrbeti, kaj bo z golim življenjem, temveč bi lahko posvetili svoje sile višjim ciljem. Razbil bi puške in položil sablje, te žalostne ostanke barbarske dobe, pa bi nabavil teleskope in spektroskope in mogočne signalne aparate.

Izbrisal bi meje na zemlji in jih razširil čez zemljo.

Ali on noče biti velikan. Rajši je polž in mravličec, in da more varati samega sebe, si je izmislil bajke o polžji in mravljji slavi!

niti osnovni pojmi moderne strokovne organizacije niso znani.

Poloma v Jugoslovanski strokovni zvezi bi se veselili, če bi se nam ne smilili vinarji klerikalnih delavcev in delavk, katere nikdar dovolj sita klerikalna bisinga iz njih izžema.

Polletni občni zbor „Ljubljanske podruž. lesnih delavcev“

se je vršil v nedeljo, dne 25. septembra 1921 v mali dvorani »Mestnega doma«.

Zborovanje je otvoril predsednikov namestnik sodr. Gašpari, ker je bil predsednik odsoten. V kratkih besedah poda načelstveno poročilo in ostro obsoja dosežanji odbor in njega nedelavnost.

Sodr. Brajer prebere zapisnik zadnjega občnega zbora z dne 13. februarja 1921, ker ni ugovorov, se smatra odobren.

Nato poda blagajniško poročilo sodr. Bradeško: Centralnemu vodstvu se je odračunalo v tem času: skupni dohodki 44.790 K 20 vin., skupni izdatki (za razne podpore in uprayne izdatke 4523 K 20 v., torej čistega 40.267 K. Lokalna blagajna pa je imela vseh dohodkov 2507 K 40 v., izdala pa je za izredne podpore 1190 K, za krajevno agitacijo 70 K, izobrazbo 260 K, upravne izdatke 936 K 10 vin., torej skupno 2676 K 10 vin., je primanjkljaja 168 K 70 vin.

Poročilo nadzorstva odpade, ker je preglednik računov odsoten.

Pri volitvi v novi odbor so bili izvoljeni za predsednika Pokovec Josip, podpredsednik Škabin Leopold, tajnik Brajer Rudolf, blagajnik Iglič Pavel, odborniki: Kvas Peter, Tomšič Franc, Erjavc Franc; za namestnike: Hafner Ciril, Novak Franc, Naglič Filip. V nadzorstvo pa: Lenasi Franc, Osterman Jakob, Vrant Anton; namestnik Dolenc Ivan.

Nato se sodr. Gašpari zahvali za zaupanje in prosi novega predsednika kakor tudi ves ostali odbor, naj prevzame poslovanje ter naj vestno in marljivo deluje v dobrobit društva in delavstva sloh.

Sodr. Pokovec prevzame mesto predsedstva, se zahvali za zaupanje ter prosi vse sodruge za smotreno sodelovanje, za zaupanje v odbor in za odkritosrčnost, svari pa pred zahrbtnostjo, katere se nekateri sodrugi žal tako radi poslužujejo.

Predsednik osrednjega društva sodr. Zore se najprej spominja v zadnjem polletu umrlega člana Baica, kateremu bodi blag spomin. Nadalje poroča o poteku zadnje stavke, katera je v moralnem pogledu zelo dobro izpadla, v gmotnem pa žal ne toliko, kot smo pričakovali. Ker pa cene živilih rapidno naraščajo in dosežanje plače ne zadošča niti za prehrano, kaj šele za obutev in kurjavo, zato bo moral novi odbor takoj povzeti potrebne korake za zboljšanje plač. Nadalje apelira na sodruge, naj vsak po svoji moči gnotno podpira stavkujoče mariborske mizarske pomočnike, da se tako pokazemo zavedne, obenem pa tudi hvaležne, kajti tudi oni so prispevali v času naše stavke s podporami, kolikor so pač največ zmogli. Prepričan je, da bo šel novi odbor z veseljem na delo, kajti tega je veliko. Treba je urediti zaupniški sistem, v svoje okrilje priklopiti tesarje, kateri spadajo tudi k lesnim deavcem in tudi vse ostale uposlene po malih obratih, kateri še ne čutijo potrebe priti pod okri-

lje strokovnih organizacij. Nadalje priporoča, da se povišajo prispevki, da bo za slučaj potrebne obrambe vse pripravljeno.

Po kratki debati sodrugov: Igliča, Vidmarja, Godca, Gašparija in Novaka se zedinijo v tem, da se pričene s 40 tednom prične plačevati mesto 6 K 10 K tedensko. Povšek 4 K se odračuna v podružnični stavkovni sklad, kar je soglasno sprejeto.

H koncu povabi predsednik sodrug Pokovec novi odbor na prvo sejo v torek 27. septembra ter se zahvali vsem navzočim za njih udeležbo in zaključi zborovanje.

A. B. C.

Svetovno delavsko gibanje preživlja in je deloma že preživelo veliko notranjo krizo. Ta kriza delavstvu ne bo škodovala, če bo iskalo vzrokov, ki so jo povzročili in jih bo energično odstranilo. V naše največje zadoščenje se je pričela v delavskem časopisju po vseh državah velika debata, ki ima namen odstraniti vzroke notranjih slabosti. Tudi pri nas v Sloveniji smo hvala bogu opustili malenkostne osebne kritike, ter začeli razpravo o notranji ureditvi delavskih organizacij. »Naprej« in »Ljudski Glas« sta posvetila vprašanju reda in discipline v delavskih organizacijah že cele kolone. Ker je to vprašanje tako zelo važno, da eksistenčne važnosti za naše delavstvo, hočemo tudi mi označiti naše stališče ter s tem doprinesiti svoj skromni prispevek k razčiščenju tega problema.

Razdor med nemškim, francoskim in italijanskim proletariatom so povzročila predvsem razna taktična vprašanja. Eni so hoteli rešiti proletarijat z enim samim silnim udarcem, drugi so pa trdili, da je za spremembo gospodarstva treba naravnega razvoja. Čim bolj so prvi zatrjevali, da bo šlo vse gladko, tembolj so se drugi bali, da bo ta akcija ponesrečena in da bo imela za posledico silno reakcijo. Sprva so se ta vprašanja rešavala v krogu voditeljev, kasneje pa, ko je bilo očitno, da med tema dvema strujama skupno delo ni več mogoče, so ti voditelji apelirali na proletarijat. S tem je bil razdor povzročen v vsej svoji velikosti.

Sicer se je tudi pri nas vršila o teh vprašanjih razprava, vendar ogromna večina našega delavstva temu vprašanju še davno ni dorasla. Razdoru pri nas niso bili prvi taktični problemi, temveč neopimovanju organizacijske misli. Kdor tega ne veruje, naj si ogleda časopisje iz te dobe, pa bo videl, da tam ni nič kot osebne obdolžitve in sumničenja o osebnemu poštenju raznih zaupnikov.

Prva skupina je razne osebe napadala, druga se je pa morala seveda braniti. Če imajo torej nemški in drugi sodrugi razčistiti vprašanje poti k socializmu, moramo po drugi strani mi jasno povedati, kaj je organizacija. Začeti moramo s tem, da natančno označimo, kakšne dolžnosti in kakšne pravice ima posameznik v organizacijah. Povedati moramo, da se je posameznik, ko je storil svojo dolžnost napram organizaciji, pridobil pravico do enega glasu. Če hoče kako načelo uveljaviti, naj skrbi, da pridobi zani večino, če te ni dobil, se mora brezpogojno pokoravati. Skratka, raztolmačiti in uveljaviti je treba v organizacijah demokracijo, s tem bosta obenem upostavljena tudi red in disciplina. Štatuti

naših organizacij so na teh principih ustvarjeni, kdor hoče torej, da se bo naše delavstvo iz krize, ki jo je prestalo, kaj naučilo, naj skrbi za to, da bo najprej sam in potem tudi drugi respektirali organizacijski štatut. Začnimo, pri A. B. C, drugo potem bo lažje.

Razprava pri obrtnem sodišču.

Dne 30. pr. m. se je vršila pri obrtnem sodišču razprava proti gospej Tereziji Bizjak, vdovi pek, mojstra v Ljubljani. Tožitelj, sodr. Janko Borštner, je delal pri gospej Bizjak kot pekovski pomočnik od 19. septembra do 24. septembra 1921, kot nadomestni delavec s plačo 400 K za šest dni. V tej pekarni se dela s specijelnim gospodarskim dnevnim receptom.

Jasno dokazuje samo sledeče: V ponedeljek je bilo 230 litrov vode porabljene za izdelano pecivo in v soboto pa 410 litrov vode, toraj še enkrat toliko z istimi delavskimi silami.

Uvidimo, da ni mogoče, da bi se ne kršil šurni delavnik v tem podjetju.

Sodr. Borštner si je vsaki dan zapisal čezurno delo, tako da mu je koncem tedna bilo nič manj kakor 16½ ure čezurno delo, to je povprečno 3½ ure na dan.

Sodr. Borštner je v soboto predložil seznam čezurnega dela. Gospa Bizjak ga je zavrnila, da ne plača čezurno delo. Temu je sledila tožba. Gospa Bizjak je plačala sodr. Borštnerju za čezurno delo 250 K. S tem je priznala, da se pri njej dela po 11½ ure na dan, in sicer od pol 1. ure ponoči do 12. ure opoldne. Tu se vidi, da se krši zakon o šurnem delavniku na eni strani, in zakon o prepovedi nočnega dela na drugi strani. Radovedni smo, kaj k temu poreče Inšpekcija rada.

Iz kovinarske organizacije.

Celje. Podružnica kovinarjev v Celju naznanja vsem svojim članom, da je otvorila svojo pisarno s 1. oktobrom t. l. v gostilni pri »Jelenu«, Kralja Petra cesta št. 37. Uradne ure so ob delavnikih od 6. do 7. ure zvečer, ob nedeljah od 8. do 16. ure dopoldne, kjer lahko vsak član obračuna svoje prispevke in dobi eventualne informacije. Kovinarji, ki še niste v naših vrstah, pa imate priložnost, da se lahko vpišete, vpišete se, kajti le v združenju je moč in pot do naše zmage in pravice! — Podpore se izplačujejo samo ob nedeljah dopoldne — Blagajnik.

Celje. (Pojasnilo in poziv.) Podpisana podružnica kovinarjev objavlja, da Remšak Ivan, član št. 625 ni dvignil sam brezposelne podpore, ampak Ramšak Alojzij. Dotično osebo pa, katera je dvignila za Ramšak Alojzija podporo, pozivljamo, da jo nemudoma vrne v našem tajništvu, ki se nahaja v gostilni pri »Jelenu«, Kralja Petra cesta v Celju, sicer smo primorani zavzeti drugo pot in njegovo ime v jvnosti ožigosati. — Odbor kovinarjev v Celju.

Lesni delavci.

Izkaz vposlanih prispevkov za stavko lesnih delavcev v Ljubljani:

Loka p. Žusmu 20 K, Jurklošter 8 K, Gorje 34 K, Črnomelj 135 K, Milanovrh 298 K.

Maribor. Dne 13. septembra t. l. so pognali mariborski mizarski mojstri svoje pomočnike v stavko, namesto da bi jim dali to, kar krvavo prislužijo — priboljšek — h koščku kruha. Pomočniki vztrajajo solidarno in bodo tudi toliko časa, dokler mojstri ne bodo sprevideli, da je treba tudi delavcu živeti, brez katerih bi oni sami ne mogli. Delavstvo se dobro zaveda, da stavka ne sme propasti in tudi ne bo, četudi se gg. mojstri na vso moč trudijo kako bi zlomili delavcem roke. Gg. vaš trud je zaman, delavske roke so žuljave in trde, ki se ne boje vaših zlobnih pogledov.

Javnost lahko sama presodi v kakih razmerah živimo. Draginja dnevno narašča, plače pa so tako minimalne, da se z njimi pri najboljši volji ne da živeti, tudi še tako skromno ne. Seveda naši gg. v Mariboru tega ne vidijo, ker oni imajo itak vsega v izobilju.

Vedno govoričijo ti gg., da je treba domačo obrt dvigniti in da se vsled tega ne dajo plače regulirati. Pristajamo na prvo, morda še bolj kakor oni sami, nikakor pa ne na drugo. Zakaj bi se morala vsaka stvar napravljati ravno na račun delavca, podjetniki pa bi si postavili za udobnejše življenje vile, morda kar cele gradove. Jeli to prav? Mislimo, da vsak trezen človek presoja, da je to grozovita krivica.

Naši mojstri namreč še vedno mislijo, da živijo v stari Avstriji, kjer so delali kar so hoteli, in da smejo še sedaj postopati z delavci kakor z živino. Pomočniki si bomo poiskali delo lahko drugod, javnosti pa priporočamo, da bojkotira take podjetnike, katerih največja želja je izstradati koga. Mizarskim pomočnikom in tapetnikom svetujemo, da ne potujejo tja, dokler se stvar ugodno ne reši. Ostalo delavstvo pozivamo, da pomaga kar v največji moči, stavkujočim!

Mezdna gibanja.

Mezdno gibanje mlinarjev. Pri pokrajinski vladi oddelek za socialno skrbstvo so se vršila pogajanja dne 21. in 26. septembra pod vodstvom gosp. komisarja dr. Skubica, ki so se včeraj delno zaključila z opombo, da se ponovna pogajanja vrše meseca oktobra za nadaljnjih 10 odstotkov. Takoj se pa izplača povisek od 19. septembra nadalje 20% in obenem do oktobra pa nabaven prispevek za vsake-

ga uslužbenca po 250 K. za ženo po 200 in za vsakega otroka do 14. leta pa po 150 K. — Isto velja glede nabave moke: za vsakega delavca tedensko po 4 kg, za ženo in otroke po 2 kg za belo moko po 3.50 K in krušno moko po 2 K kilogram. Osrednje društvo živilskih delavcev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju je s temi pogajanjem doseglo lep uspeh — kljub temu, da še ne odgovarjajo plače mlinarjev današnji draginji.

Dopisi.

Mislina. Dne 29. septembra t. l. se je vršil na posestvu g. Pergerja v Mislinjah komisijoneli ogled radi odpuščanja delavstva in drugih nedostatkov v obratu. H komisiji so bili povabljeni vsi merodajni uradi, katere bi cela zadeva morala precej zanimati. Vabilu pa se ni odzval obrtni nadzornik iz Celja, kateri je imel gotovo posla kje v kaki drugi tovarni, da nadzoruje posamezne delavce, da si ja kak predrznež ne dovoli se organizirati, kar je po njegovem mnenju kršenje delavskega reda. Zato bi tem potom pozivljali obrtnega nadzornika, da naj se zaveda kako službo ima vršiti in naj skrbi, da bodo delavske pravice varovane, ne pa vedno in vedno kršene, ravno od državne osebe, katere nalog je ravno obraten, kakor pa ravna. Nadalje smo opazili, da tudi zdravstveni odsek ni poslal svojega zastopnika, katerega nalog bi bil pregledati delavska stanovanja, v katerih pošten človek stanovati sploh ne more, morda bi bilo prikladno za kakega višjega gospoda. Tu se vidi, kako naše oblasti skrbje za dobrobit svojih državljanov. Drugače pa se je oborožil to pot gospod pl. Perger. Najel si je namreč slovenskega advokata iz Slovenjgradca. Pomislite slovenski advokat zagovarja nemškega kapitalista proti izstradanemu slovenskemu ljudstvu in mu pomaga vreči čim več delavstva na cesto in tako izpostaviti največji bedi. Tu se vidi kam privede igoističnost človeka. Mi se le čudimo temu, če namreč ubogi delavec kaj malega zagreši, se ga takoj požene preko meje, ta mogojec, kateri je pa napravil že toliko gorja, pa še sedaj mirno uživa naš kruh in še celo varovan na vseh krajih, da se mu ja ne pripeti najmanjša krivica. Vlado pozivljamo, da vendar na-

pravi konec temu krušemu preganjanju in upostavi zaželeni red, kateri bo v prid delavstvu in gospodi. Ali zadenemo tudi sedaj na gluha ušesa?

Razno.

Tržne cene najpotrebnejših živil 1. oktobra 1921 v Ljubljani.

1 kg govejega mesa I. vrste 28—32 kron. II. vrste 20—26 K; 1 kg teletine I. vrste 26 K, II. vrste 24 K; 1 kg svinjskega mesa I. vrste 44 K, II. vrste 40 K; 1 kg slanina 50—55 K; 1 kg masti 70 K; 1 liter mleka 8 K; jajce komad 3 K 50 vin.; 1 kg belega kruha 16 K; 1 kg črnega kruha 12 K; 1 kg kave 106—116 K; 1 kg kristalnega sladkorja 46 K; 1 kg sladkorja v kockah 52 K; 1 kg kavne primesi 22 K; 1 liter namiznega olja 62—68 K; 1 liter kisa 4 K; 1 kg soli 6—7 K; 1 kg moke št. 0 18 K 50 vin.; 1 kg moke za kuho 17 K; 1 kg bele krušne moke 15 K; 1 kg črne moke 14 K; 1 kg kaše 12 K; 1 kg ješprenja 12 K; 1 kg koruzne moke 12 K; 1 kg koruznega zdroba 13 K; 1 kg pšenice zdroba 19 K; 1 kg aždove moke I. vrste 18 K; 1 kg aždove moke II. vrste 16 K; 1 kg premoga 80 K; m³ trdih drv 260 K; 1 kg kislega zeli 10 K; 1 kg fižola 10 K; 1 kg čebule 8 K; 1 kg krompirja 4 K.

Zahvale.

Vsem delavcem tovarne Polak, ki so mi količkaj pomagali z denarnimi prispevki, izrekam najtoplejšo zahvalo. — Josip Hribar.

Porcelanski delavci v Liboiah se najiskrenejše zahvaljujemo za nam nabrane podpore za časa stavke. Sprejeli smo od Okrožne strokovne komisije v Celju nabrano podporo od: zlatarjev v Celju 357 kron, oblačilne stroke Celje 86 K, pekovi v Celju 166 K, kovinarjev tov. Cinal v Celju 92 K 20 vin., kovinarjev tov. Westen v Celju 463 K, mlinarjev v Celju 92 K, rudarjev v Trbovljah 274 K, rudarjev v Sonenberg Liboje 93 K 20 vin., porcelanskih delavcev Sonenberg drugi znesek 142 K. — Odbor.

Širite list „Delavec“.

Izdajatelj in odgovorni urednik
IVAN TOKAN
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

KONSUMNO DRUŠTVO ZA SLOVENIJO - LJUBLJANA.

Poštni predal št. 13. — Poštni ček. rač. št. 10.532. — Telefon inter. št. 178. — Brzojavni naslov „Kodes Ljubljana“.

HRANILNI ODDELEK

sprejema hranilne vloge in jih obrestuje od dne vloge do dne dviga po **4 1/2 %**, večje vloge proti polletni odpovedi po **5 %**. Hranilne vloge sprejema osebno ali po položnicah centrala v Ljubljani ali pa **podružnice:** 6 v Ljubljani, dalje: Kamnik, Borovnica, Litija, Tržič, Sv. Ana, Križe, Radovljica, Gorje, Koroška Bela, Sava, Jesenice, Mojstrana, Kranjska Gora, Radeče, Celje, Store, Šoštanj, Ljubno, Poljčane, Rogatec, Pragersko, Ptuj, Maribor, Ribnica na Pohorju, Fala, Št. Lovrenc na Pohorju, Guštanj, Prevalje, Leše, Mežica, Crna I., Crna II.

Sodrugi, vlagajmo vse prihranke v lastno hranilnico, katere hranilni kapital znaša že danes

nad 2 1/2 milijona kron.

Pristopnina K 10.—.

Član društva postane lahko vsaki!

Delež K 200.—.

Pristopati se zamore v vseh gori imenovanih podružnicah.